

Праект без памылак — сябар для наваколля Навошта патрэбна дзяржаўная экалагічная экспертыза?

Плануючы нешта рабіць сёння, неабходна абавязкова ўзважыць, як гэта адаб'ецца на прыродзе заўтра. Падобнага прынцыпу ў сваёй працы

прытрымліваюцца спецыялісты дзяржаўнай экалагічнай экспертызы, якія штодня шукаюць баланс паміж развіццём прамысловасці і захаваннем экалогіі. На вывучэнне праекта, у якім не адна тысяча разлікаў, лічбаў і нюансаў, экспертам даецца каля месяца. Пры гэтым яны павінны разбірацца ў самых розных галінах: будаўнічай, тэхналагічнай, хімічнай, воднай, а таксама ўмець чытаць чарцяжы і ўяўляць, як у рэальнасці будзе функцыянаваць тое, што прапісана ў праекце. Пра асаблівасці працы экспертаў і акалічнасці экспертызы раскажаў Васіль КАВАЛЕНКА, начальнік аддзела дзяржаўнай экалагічнай экспертызы ўпраўлення рэгулявання ўздзеянняў на атмасфернае паветра, змяненне клімату і экспертызы Мінпрыроды.

Выкіды і сцёкі на паперы і ў рэальнасці

Дзяржаўная экалагічная экспертыза — гэта працэдура ацэнкі адпаведнасці праектных рашэнняў праектнай і іншай дакументацыі, а таксама прыродаахоўнага заканадаўства. Аднак далёка не кожны праект, а іх толькі за I квартал сёлета ў Беларусі 50 экспертаў разгледзелі 594 (за год робіцца каля 2 300 экспертыз), праходзіць экспертызу з першага разу, асабліва калі гэта сур'ёзныя прамысловыя

аб'екты. Здараецца, што праект на стадыі экспертызы і дапрацоўваецца, сцвярджае **Васіль Каваленка**: Каб нешта збудаваць ці стварыць, павінны быць распрацаваныя праграма, стратэгія, праектная дакументацыя. І ўсё гэта падлягае стратэгічнай экалагічнай ацэнцы ці дзяржаўнай экалагічнай экспертызе. Напрыклад, стварэнню завода папярэднічаюць распрацоўка праекта будаўніцтва, выбар зямельнага ўчастка, і задача экспертаў — на самым раннім этапе прадухіліць яго негатыўнае ўздзеянне на наваколле. Акрамя метадалогічнай дапамогі мы займаемся рэгуляваннем і ўдасканаленнем прыродаахоўнай заканадаўчай базы і курыруем Рэспубліканскі цэнтр дзяржаўнай экалагічнай экспертызы, створаны пры Мінпрыроды. Вопытам яго супрацоўнікаў мы таксама кіруемся ў сваёй працы.

На стадыі праекта эксперты выяўляюць усе фактары ўздзеяння будучага аб'екта (у залежнасці ад мяркуемых тэхналагічных працэсаў) на наваколле. Разглядаюць, напрыклад, якія ачышчальныя збудаванні для сцёкавых вод ці выкідаў у паветра патрэбныя.

— Падчас увода аб'ектаў эксплуатацыю трэба прасачыць, куды пайшлі адходы ад працэсу будаўніцтва (раслінны пласт). А падчас экспертызы важна высветліць, якія сцёкавыя воды і якой канцэнтрацыі стварае аб'ект і куды яны будуць накіроўвацца. А яшчэ пераправярыць разлікі аб уздзеянні прадпрыемства на атмасферу (якой канцэнтрацыі плануюцца выкіды, ці рассеіваюцца яны на мяжы абазначанай санітарнаахоўнай зоны). У межах прыродаахоўнага заканадаўства для розных тэхналагічных працэсаў могуць устанаўлівацца розныя гранічна

дапушчальныя канцэнтрацыі. Галоўнае, каб на пэўнай адлегласці (у межах санітарна-ахоўнай зоны) пасля выкіду забруджвальнага рэчыва з трубы яно дасягнула паказчыка, што вызначаецца гігіенічнымі нарматывамі Міністэрства аховы здароўя, — заўважыў начальнік аддзела.

За значны ўклад у справу аховы наваколля і забеспячэнне рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў наш суразмоўца прызнаны адным з найлепшых спецыялістаў у галіне. Паводле рашэння міністэрства, яго імя занесена сёлета на Дошку гонару Мінпрыроды. Васіль Каваленка займаецца экспертызамі з акцэнтам на прамысловыя аб'екты на стадыі праектавання ўжо на працягу 15 гадоў, аднак свае ўзнагароджанне лічыць заслугай і вынікам зладжанай работы ўсіх супрацоўнікаў свайго аддзела і спецыялістаў, якія праводзяць дзяржаўную экалагічную экспертызу. У быту ён прытрымліваецца гэткага ж прынцыпу рацыянальнасці і экалагічнасці. Нават сарціруючы смецце, Васіль Каваленка, як ён сам кажа, падключае свае тэхнічныя веды і брудны пакет з-пад маянэзу ніколі не кіне ў пластыкавае смецце. А бутэлькі з-пад малака, перш чым кінуць у кантэйнер, змянае, каб яны займалі менш месца.

Небяспечныя аб'екты, генпланы, якасць паветра

Усе паказчыкі, абазначаныя ў праекце будаўніцтва завода, якія потым стануць нарматывамі ўздзеяння прадпрыемства на наваколле, павінны адпавядаць тэхнічным нарматыўна-прававым актам і экалагічным нормам. Заяўленыя нарматывы ўздзеяння прадпрыемствам пасля свайго будаўніцтва трэба пацвердзіць пратаколамі выпрабаванняў, патлумачыў эксперт:

— Каб правесці экспертызу аб'екта, спецыялісты павінны ведаць і кіравацца хіба што не тысячай дакументаў. Кожную фразу і лічбу ў праекце неабходна пераасэнсаваць і праверыць. Хаця ў прынцыпе ад эксперта такой скрупулёзнасці не патрабуецца, аднак калі ты гэтага не зробіш, то не зразумееш сутнасць. У кожным новым праекце ты пражываеш будучае жыццё аб'екта.

Недакладнасці выяўляюцца самыя розныя, і пакуль іх не выправяць, дазвол на будаўніцтва не выдадуць. Калі ж аб'ект ужо даўно існуе і па нейкай прычыне пазбягаў экспертызы, але ж маюцца парушэнні, прадпісваецца рэканструкцыя, дзе прадугледжваюцца ўсе неабходныя тэхналагічныя рашэнні, каб не было негатыўнага ўплыву на асяроддзе, заўважыў Васіль Каваленка.

Дзяржаўная экалагічная экспертыза праводзіцца не на ўсіх аб'ектах — спецыялісты Мінпрыроды засяроджваюцца на найбольш небяспечных прамысловых прадпрыемствах. Астатнія аб'екты ацэньваюцца ў межах дзяржаўнай экспертызы ў органах Глаўдзяржбудэкспертызы.

— Здараецца, у нас пытаюцца, што рабіць, калі бачаць, што закладзены па праекту выкід на практыцы будзе перавышаць гранічна дапушчальную канцэнтрацыю, бо побач дадатковы фон ствараюць іншыя прадпрыемствы, — адзначыў прадстаўнік Мінпрыроды. — Каб вытрымаць якасць паветра, рэкамендуем дадаткова даследаваць паветра або праводзіць больш мерапрыемстваў па ачыстцы забруджваючых рэчываў. Аднак у цэлым нельга сказаць, што сітуацыя з паветрам у Беларусі негатыўная — яго якасць дапушчальная, усё функцыянуе на належным узроўні.

Дзяржаўнай экалагічнай экспертызе падлягаюць не толькі прамысловыя прадпрыемствы, але і горадабудаўнічая дакументацыя, нават цэлыя генпланы гарадоў і дэтальныя планы праектавання пэўных тэрыторый. Раз-глядаюць эксперты таксама праекты водаахоўных зон, аб'ектаў зарыблення, лясной гаспадаркі. Робіцца экспертыза і адносна тэхнічных умоў на прадукцыю, якая ствараецца з адходаў вытворчасці, таму напрамкаў для работы экспертаў мноства.

Ірына СІДАРОК